

Komentaras

2015 08 21

Lietuvos pramonė kol kas išlaiko tvirtą stuburą

Lietuvos ekonomikos augimui nusiritus iki kritinio lygio, apvaliųjų diskusijų stalų nepalieka tolesnių šalies vystymosi ir plėtros perspektyvų klausimas. Kadangi Lietuva – maža atvira ekonomika, tarsi bambagysle mintanti eksporto srautais, ilgalaikė ateities sėkmė itin priklausys nuo Lietuvos pramoninkų stuburo tvirtumo. Pagrindiniai skubūs uždaviniai jiems: naujų rinkų paieška, efektyvumo didinimas ir veiklos mobilizavimas. Juk konkurencingumo tarptautinėje arenoje palaikymas tokiam smulkiam žaidėjui, kaip Lietuva, – būtinoji sąlyga išlikti.

Šiandien paskelbti pramonės rodikliai byloja, kad Lietuvos gamintojams kvapo netrūksta. Statistikos departamento duomenimis, Lietuvos apdirbamosios pramonės produkcija šių metų liepos mėn. buvo 4,6 proc. didesnė nei prieš metus. Tačiau atmetus rafinuotų naftos produktų gamybos įtaką, kurios svoris bendrojoje apdirbamosios pramonės produkcijoje yra ženklus ir iškraipo jos dinamiką, augimas siekė tik 2,5 proc. Šių metų sausio-liepos mėn. apdirbamosios gamybos apimtys be rafinuotų naftos produktų padidėjo 2,9 proc. palyginti su atitinkamu laikotarpiu prieš metus.

Vis tik pernai paskelbtas Rusijos embargas paliko reikšmingą pėdsaką pramonės rodikliuose. Kaip ir prognozavome, šis smūgis Lietuvą parklupdė ne iš karto. Ūkio sveikata pradėjo šlubuoti tik po pusmečio. Tai lėmė ekonomikos veiklų pasiruošimas juodai dienai – įmonės sėkmės metais buvo sukaupe solidžias finansines pagalves, kurios padėjo bent kurį laiką atsilaikyti. Vis tik dabar stebime vangiausią BVP augimą nuo pat krizės ir privalome ieškoti naujų tvaraus augimo receptų. Tiesiogiai nuo Rusijos sankcijų nukentėję gamintojai operatyviai ėmėsi naujų rinkų paieškos įvairinant eksporto geografiją.

Pieno ir mėsos pramonės atstovai bando užkariauti platų rinkų spektrą nuo Tolimųjų Rytų, iki Šiaurės bei Pietų Amerikos. Toks žingsnis – labai logiškas, organiškasis ir natūralus, nes šiuose regionuose vyrauja besivystančios, gausiai apgyvendintos ir didžiulį augimo potencialą turinčios ekonomikos. Vis tik momentas laike tam išpuolė netinkamas. JAV Federalinių rezervų sistemos (toliau - Fed) pažadas pradėti pinigų politikos griežtinimo žingsnius suveikė tarsi sprigtas į pirmą besivystančių rinkų domino eilutės kauliuką. Būtent šių ekonomikų turto klasės į Fed dilemą „kelti palūkanų normą, ar ne“ reaguoja jautriausiai. Iš šių šalių išplaukia kapitalas, kraujuoja valiutos. Praėjusią savaitę juanį net tris kartus devalvavo Kinijos centrinis bankas. Tai dar labiau paspartino domino efektą kitose besivystančiose šalyse. Netrukus po to jau trečią kartą šiemet savo dongą devalvavo Vietnamas. Žemumas fiksuoja Rusijos rublis, paskui save tempdamasis Baltarusijos ir Kazachstano valiutas. Pastarosios šalies centrinis bankas vakar paleido laisvai svyruoti tengę, kuri iškart euro atžvilgiu prarado net ketvirtadalį vertės. Pigus euras dolerio atžvilgiu tik iš dalies kompensuoja Lietuvos konkurencingumo praradimus šiuose regionuose, tad toks savotiškas valiutų karas Lietuvos eksportuotojams tampa dar vienu rimtu galvos skausmu.

Gera žinia ta, kad ilgą laiką pramonės autsaiderių gretose tūnojusi naftos perdirbimo gigantė „Orlen Lietuva“ šiemet įjungė aukštesnę pavarą. Šios pramonės šakos atsigavimui įtakos turi atsitiesusios naftos perdirbimo maržos tarptautinėse rinkose. Pavyzdžiui, Brent naftos perdirbimo maržos šiaurės-vakarų Europoje palyginti su pernai šoktelėjo apie pusantro karto, panašiai turėjo reaguoti ir „Orlen Lietuva“ marža.

Šiuo metu stebima pramonės plėtra rodo, kad kertiniam Lietuvos eksportuotojui iki šiol neblogai pavyko mobilizuotis ir prisitaikyti prie iššūkių. Vis tik išorinės aplinkos neapibrėžtumas, vangi ES rinkos raida ir eksporto konkurencingumo išlaikymas lieka rimtu galvosūkiu, kurį privalu spręsti kuo skubiau efektyvumo didinimo ir kaštų mažinimo įrankiais.

Indrė Genytė-Pikčienė

Vyriausioji analitikė

Mob. tel.: +370 620 78373

Ekonominių tyrimų padalinys | Rinkų tarnyba